

Jaarvergadering uitgesteld

De jaarvergadering die we volgende week donderdag in Putten zouden houden, kan vanwege de overheidsmaatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus niet doorgaan. Om onze leden te informeren over de gang van zaken binnen onze vereniging, publiceren we het jaarverslag

wel op het gebruikelijke tijdstip. Het hoofdbestuur hoopt, afhankelijk van de ontwikkelingen, op dinsdag 31 augustus alsnog een ledenvergadering te kunnen beleggen. In *De Waarheidsvriend* volgt hierover later meer informatie.

Informatie voor de uitgestelde jaarvergadering van de Gereformeerde Bond

Jaarverslag

over de periode van 1 mei 2020 tot 1 mei 2021

Dit jaarverslag geeft een overzicht van de werkzaamheden die het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond heeft verricht of waar het bestuur bij betrokken is. De informatie heeft betrekking op de periode van 1 mei 2020 tot 1 mei 2021.

Tekst: A. Zwerus

Vereniging

1. Hoofdbestuur

Van der Waal

Vanwege de coronamaatregelen heeft het bestuur op verschillende locaties vergaderd. Het hoofdbestuur vergaderde vijf keer in Nieuwerkerk aan den IJssel en vier keer in Hardinxveld-Giessendam. De vergadering van november is komen te vervallen. Het dagelijks bestuur vergaderde drie keer op het bureau in Apeldoorn, zes keer in Putten en één keer online.

Na de uitgestelde jaarvergadering op 24 augustus trad L.P. de Wit als opvolger van A.H. Teeuwissen aan als nieuwe penningmeester. Omdat ds. A.J. Mensink aangaf na bijna negen jaar voorzitterschap zich weer geheel aan de gemeente te willen wijden, benoemde het bestuur ds. J.A.W. Verhoeven per 1 januari 2021 tot zijn nieuwe voorzitter. Ds. J.J. ten Brinke werd benoemd tot tweede voorzitter. Het bestuur is ds. Mensink dankbaar voor de goede jaren onder zijn leiding en voor zijn grote inzet. De samenstelling van het hoofdbestuur is nu: ds. J.A.W. Verhoeven, Krimpen aan den IJssel, 1e voorzitter; ds. J.J. ten Brinke, Oud-Beijerland, 2e voorzitter; A. Zwerus, Emst, secretaris; L.P. de Wit, Bergambacht, penningmeester; mr. P.C. Knook, Kloetinge; dr. R.W. de Koeijer, Waddinxveen; ds. H. Liefing, Gouda; ds. A.J. Mensink, Elburg; ds. J. Muller, Bleskensgraaf; ds. P. Nobel, Garderen; ds.

Ds. Van Duijn

Ds. Kieskamp

J.C. Schuurman, Putten; ds. P.H. van Trigt, Ede; prof. dr. M.J. de Vries, Papendrecht; ds. W.J. Westland, Hardinxveld-Giessendam.

Op deze plaats maken we ook melding van het overlijden van onze oud-bestuursleden ir. L. van der Waal, ds. C. van Duijn en ds. R.H. Kieskamp. Ir. Van der Waal werd geboren op 23 september 1928 en is overleden op 10 september 2020. Hij was lid van het hoofdbestuur van 1962 tot 2000. Vanaf 1973 was hij als penningmeester lid van het dagelijks bestuur. Ds. Van Duijn werd geboren op 17 september 1960 en overleed op 6 april 2021. Hij was van 2007 tot 2019 lid van het hoofdbestuur. In 2019 werd hij uitgezonden door de GZB om als predikant-toeruster in de kerk van Noord-Afrika te gaan werken. Ds. Kieskamp werd geboren op 11 november 1935 en overleed op 29 april 2021. Hij was van 1996 tot 2008 lid van het hoofdbestuur, waarvan de laatste tien jaar tweede voorzitter.

Kernthema's

Het hoofdbestuur agendeert met een vaste regelmaat zes kernthema's: het ambt, de Heilige Schrift, de gemeente, prediking en liturgie, de kerk en de belijdenis. Het doel is om de ontwikkelingen rondom deze thema's blijvend te volgen en te doordenken.

2. Bureau

Medewerkers

Op het kantoor in Apeldoorn werken vier medewerkers. Mw. M. Hovius-van den Berg werkt als part-time secretaresse. Dhr. W.H.C. Loedeman geeft als bureausecretaris leiding aan het kantoor. Hij verricht onder andere taken die verband houden met het werkgeverschap van de Gereformeerde Bond en publiciteit zoals de website. Ook notuleert hij alle

bestuursvergaderingen. Dhr. G. Renden verzorgt de financiële en boekhoudkundige verslaglegging en de contacten met de accountant. Drs. P.J. Vergunst is algemeen secretaris en onder andere verantwoordelijk voor *De Waarheidsvriend*, representatie van de vereniging en perspublicaties. De algemeen secretaris en de bureausecretaris dragen beiden verantwoordelijkheid voor een goede voorbereiding van de vergaderingen van het bestuur, voor de uitvoering van alle besluiten en voor toerusting van de gemeenten en bijbehorende activiteiten.

Publicaties

3. *De Waarheidsvriend*

Redactie

De Waarheidsvriend is de wekelijkse uitgave van de Gereformeerde Bond. Mw. M.M.C. van der Wind-Baauw is de eindredacteur. Zij redigeert alle teksten en onderhoudt het contact met de scribenten. Drs. E. Visser-den Hertog assisteert haar enkele uren per week. Drs. P.J. Vergunst is hoofdredacteur. Verder maken ds. C.H. Hogendoorn, ds. J.A.W. Verhoeven en dr. G. Leertouwer deel uit van de redactie. Deze laatste is benoemd in de plaats van mw. drs. B.C.Ph. van der Waal-Goudriaan, die in januari is teruggetreden. We danken mw. Van der Waal voor haar grote inzet voor *De Waarheidsvriend* en betrokkenheid bij het werk van de Gereformeerde Bond.

Dhr. G. Verweij is parttime acquisiteur voor *De Waarheidsvriend* en verkoopt de advertentieruimte van het blad. ReproVinci BV uit Schoonhoven verzorgt de opmaak, Vellendrukkerij BDU b.v., Werkendam drukt het blad. De bezorging gebeurt door PostNL.

Lezers

Het aantal abonnees op *De Waarheidsvriend* is licht gedaald. Het aantal abonnees per 31 december bedroeg 8843. Eind 2019 was dit 8880. Werving van nieuwe abonnees en uitdelen van losse exemplaren is vanwege coronamaatregelen erg lastig, omdat bijeenkomsten niet zijn toegestaan. Het hoofdbestuur zou graag zien dat alle leden van de Gereformeerde Bond *De Waarheidsvriend* lezen. Andersom is ook wenselijk, namelijk dat meer lezers van *De Waarheidsvriend* lid zijn van de Gereformeerde Bond. Op de nieuwe website zal hier extra aandacht aan gegeven worden. Het zou mooi zijn als alle leden zich inzetten om één of twee nieuwe abonnees aan te brengen.

Digitaal

De Waarheidsvriend is voor abonnees ook digitaal te lezen via de app Digibron Actueel. Dit is een gratis extra service. Niet-abonnees kunnen losse digitale nummers via deze app kopen. Hierdoor hopen we

een groter aantal lezers te bereiken. *De Waarheidsvriend* heeft ook een eigen website: www.dewaarheidsvriend.nl. Daar is elke dinsdag te zien wat het nieuwe nummer te bieden heeft. De redactie brengt daarnaast op Twitter en Facebook de inhoud van het blad onder de aandacht. De volledige inhoud van ons weekblad komt een halfjaar na verschijnen vrij beschikbaar via de eigen website en op Digibron, een digitaal platform van de Erdee Media Groep (EMG). Op dit moment wordt een nieuwe website gebouwd waarop het werk van de Gereformeerde Bond en de artikelen van *De Waarheidsvriend* beter onder de aandacht gebracht kunnen worden.

Inhoud

Van mei 2020 tot en met april 2021 is *De Waarheidsvriend* 48 keer verschenen. Bijna 9000 abonnees ontvingen wekelijks ons blad met een meditatieve bijdrage en veel informatie over onderwerpen die in de kerk en gemeente aan de orde zijn.

Uiteraard werd commentaar gegeven bij actuele thema's in de samenleving, zoals de gevolgen van het coronavirus voor de kerk, de Amerikaanse verkiezingen, schulderkenning aan de Joodse gemeenschap, tien jaar Herziene Statenvertaling en de verkiezingen in Nederland. Ook is dit jaar weer veel aandacht gegeven aan het jaarthema, 'Bevrijd. Christen in Nederland' (2020).

De Waarheidsvriend telt ook veel niet-hervormde abonnees. Het lezerspubliek is trouw; jongeren worden aangetrokken met attractieve kennismakingsabonnementen. *De Waarheidsvriend* biedt ons nog steeds de mogelijkheid om het gereformeerde gedachtegoed onder een breed publiek onder de aandacht te brengen.

Thema's

De redactie stelde naast de vaste themanummers over de heilsfeiten en over geloofsbelijdenis themanummers samen over 'Reformatie', 'Bijbel. Tien jaar HSV' en over 'Verkiezingen'.

Drie keer werd een gratis themabrochure bijgevoegd, 'Doop en geloof' (ds. A.J. Mensink), 'Ademruimte voor Gods recht' (dhr. A. Treuren) en 'De coronacrisis, een duiding' (dr. A.A.A. Prozman).

4. *Theologia Reformata*

Redactie

Elke drie maanden verschijnt het wetenschappelijke theologische tijdschrift *Theologia Reformata*. De redactie bestaat uit theologen uit de kring van de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk (prof. dr. H. van den Belt, prof. dr. G. van den Brink, dr. A.J. Kunz, prof. dr. W.H.Th. Moehn, dr. T.E. van Spanje en dr. T.T.J. Pleizier), uit de Christelijke Gerefor-

meerde Kerken (prof. dr. M.J. Kater en prof. dr. H.G.L. Peels), uit de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt (dr. R.T. te Velde), uit de Hersteld Hervormde Kerk (prof. dr. W. van Vlastuin). Dr. R.P. de Graaf is redactiesecretaris. Redactievoorzitter prof. dr. J. Hoek is vanwege zijn leeftijd per september teruggetreden. Vooralsnog neemt dr. Pleizier het voorzitterschap van de redactie waar. Het hoofdbestuur dankt prof. Hoek voor zijn inhoudelijke bijdragen ten dienste van kerk en theologie. Hij is per 1 januari opgevolgd door dr. A.J. Kunz. De redactie vergadert doorgaans in april, september en december.

Inhoud

Theologia Reformata biedt drie of vier grotere wetenschappelijke artikelen, een meditatie, de reflexen met aandacht voor actuele zaken in kerk en theologie, een focusartikel dat gewijd is aan een belangrijke publicatie, boekbesprekingen en -aankondigingen. Naast de reguliere uitgaven verschenen themanummers over hermeneutiek en over wonderen. De artikelen zijn twee jaar na verschijnen te raadplegen in de digitale omgeving van de *University of Groningen Press*. Hierin worden ook oudere jaargangen geheel of gedeeltelijk opgenomen.

5. Artios-reeks Serie

In de Artiosreeks van de Gereformeerde Bond verschenen vijf uitgaven, waardoor de serie nu 53 delen telt.

In *De Heer is mijn Herder, maar hoe leidt Hij mij?* biedt dr. Kees van der Knijff handvatten om op een gelovige manier om te gaan met vragen als wat Gods wil is met mijn leven en hoe ik Zijn stem leer verstaan. Onder redactie van drs. P.J. Vergunst verscheen het boekje *Op zoek naar vreugde in het ambt*, waarvan door de grote vraag inmiddels al een derde druk is verschenen. Dit boekje beoogt het zodanig toerusten van ambtsdragers dat ze hun taak met vreugde kunnen verrichten. In november verscheen *Een nieuwe geboorte*. Dit vijftigste boekje in de reeks is geschreven door dr. A. Goedvree. Zoals de titel al zegt, gaat het hierin over het wonder van de wedergeboorte. Aan bod komen het bijbelse getuigenis, diverse stemmen uit de kerkgeschiedenis en een actuele bezinning op dit onderwerp. Ook is er aandacht voor pastorale vragen rondom doop, prediking en wedergeboorte.

Ds. J.A.W. Verhoeven schreef *Hoop en heiliging. Leven met Christus in de tussentijd*. De belangrijkste stelling van *Hoop en heiliging* is dat de hoop op Gods komende Koninkrijk ons leven hier en nu verandert in een tijd van voorbereiding. Ds. M.P.D. Barth schreef *God gebruikt geweld. Uitleg bij donke-*

re bijbelteksten. In dit boekje gaat de schrijver op een toegankelijke manier in op passages in de Bijbel waarin God geweld gebruikt of mensen opdracht geeft om geweld te gebruiken.

Bijbelstudieboekjes

In de bijbelstudiereeks verschenen twee nieuwe uitgaven, waarmee het totaal op negen komt. *De hand van de HEERE. Bijbelstudies uit Ruth* is van de hand van ds. M. van Kooten. Ds. C. Boele is de schrijver van het boekje *Koning, bidder, bouwer*, een boekje met bijbelstudies over Salomo.

Van het boekje *Goudkoorts*, het eerste deel over de brief aan de Romeinen van dr. Van den Belt, verscheen een derde druk, terwijl van *Uw dienaar luis-tert. Bijbelstudies uit 1 Samuël* van de hand van ds. W.J. Westland een vierde druk is verschenen. De redactie bestaat uit ds. J.J. ten Brinke, ds. C.H. Hogendoorn en drs. P.J. Vergunst.

Het hoofdbestuur is dankbaar voor de grote afzet van de boekjes uit deze reeks, die niet alleen gebruikt worden voor persoonlijke bezinning, maar ook op kringen en in kerkenraden.

6. Websites

De websites van de Gereformeerde Bond, *De Waarheidsvriend*, *Theologia Reformata* en het Cornelis Graafland Centrum worden op dit moment vernieuwd. De werkgroep, bestaande uit W.H.C. Loedeman, L.W.H. Rebel, R. de Weerd en A. Zwerus, wil nieuwe digitale mogelijkheden gebruiken om het gedachtegoed van de Gereformeerde Bond op een eigentijdse wijze uit te kunnen dragen.

7. Andere publicaties

Op de website van de Gereformeerde Bond staat een aantal preken van hervormd-gereformeerde predikanten. Deze zijn door ieder te downloaden en eventueel te gebruiken als een voorganger onverwachts een kerkdienst niet kan leiden.

8. Herziene Statenvertaling

P.J. Vergunst participeert samen met vertegenwoordigers van het HSV-bestuur (ds. W.J. Westland en drs. G. Bergacker) en van uitgeverij Jongbloed in de stuurgroep van de Herziene Statenvertaling. In juni kwam de verwijfsbijbel uit. Na het verschijnen van allerlei verschillende edities van de herziening zal het HSV-bestuur de aandacht nu vooral richten op de digitale ontsluiting van de HSV-tekst. Op 11 juni was de algemeen secretaris aanwezig bij een kennismakingsontmoeting van afvaardigingen van het HSV-bestuur en het Nederlands Bijbelgenootschap. Er is onder andere gesproken over het uitwisselen van expertise en waar mogelijk het elkaar dienen en versterken vanuit ieders eigenheid.

In december was het tien jaar geleden dat de Herziene Statenvertaling werd gepresenteerd in de Grote Kerk te Dordrecht. Daarom verscheen in januari de brochure 'De Bijbel als zekerheid in een crisis', waarin bijdragen van ds. L.A. den Butter en ds. J.W. Verboom gebundeld zijn. Op 4 maart vertegenwoordigde de algemeen secretaris het hoofdbestuur bij een vergadering van het HSV-bestuur. Gesproken is onder andere over de beschikbaarheid van de Studiebijbel en over de ontwikkeling van een app voor de jongerenbijbel. Tijdens deze vergadering werd officieel afscheid genomen van ds. I.A. Kole, die vanwege zijn leeftijd terugtrad. Het hoofdbestuur heeft ds. G. Bergacker uit Woudenberg per 1 januari 2021 benoemd tot secretaris in de plaats van dhr. Kole. Ook hier spreken we woorden van dank en waardering uit voor het vele werk voor de stichting dat Kole als secretaris van het bestuur gedaan heeft vanaf de oprichting.

Kerk

9. Protestantse Kerk in Nederland

De Protestantse Kerk houdt zich momenteel bezig met de uitrol en het implementeren van de visienota 'Van U is de toekomst'. In oktober hebben ds. J.A.W. Verhoeven en ds. P.J. Vergunst hun bijdrage geleverd aan een beraadslaging over het ambt, waarbij de notitie 'Een tussenbalans' besproken werd. Hierbij waren ook aanwezig de leden de werkgroep 'Ambt' alsook leden van de Confessionele Vereniging, van Op Goed Gerucht en van het Evangelisch Werkverband. Ook is gesproken over de toekomstige positie van het breed moderamen van de classis. Op 30 november hebben ds. J.A.W. Verhoeven en ds. P.J. Vergunst een gesprek gehad met ds. M.C. Batenburg en dr. R. de Reuver, preses en scriba van het moderamen van de Protestantse Kerk. Er is onder andere gesproken over het ambt in relatie tot de kerkelijk werkers, over het theologische profiel van de predikantenopleiding en over de ontwikkelingen in de gemeente als gevolg van de Covid-19-maatregelen. Verder is gesproken over coronamaatregelen en over de betrokkenheid van de Protestantse Kerk bij 'The Passion'. Ten aanzien van de bewegingsruimte van kerkenraden door de pandemie stemde de algemeen secretaris diverse keren af met de directeur van de dienstenorganisatie, ing. G.J. de Groot, die de kerk vertegenwoordigde in het overleg met de minister van eredienst, Grapperhaus.

Synode

De synode van de Protestantse Kerk kon vanwege de coronacrisis niet samenkomen. Op 19 juni werd er vanaf vier locaties online vergaderd. Ze aanvaardde de visienota 'Van U is de toekomst. Ontvankelijk en waakzaam leven van genade' en sprak over de inzet

van zogenoemde 'tijdelijke hulpdiensten' in de gemeenten. Ook het rapport 'Werkzaam vermogen' kwam aan de orde.

Tijdens deze vergadering werd dr. P. Veerman benoemd als lid van de Raad van Advies voor het Gereformeerd Belijden (RAGB). Ook in januari was het nog niet mogelijk om een reguliere synode te houden en daarom had op 29 januari een buitengewone moderamenvergadering plaats in Barneveld, waarin een online peiling werd gehouden. Als eerste is gesproken over het beleidskader van de dienstenorganisatie *De toekomst open tegemoet*. Hierin staat hoe de landelijke dienstenorganisatie transformeert van een afstandelijke organisatie naar een nabije en luisterende reisgenoot om met gemeenten in zwaar weer 'de toekomst open tegemoet' te gaan. Verder is gesproken over noodlijdende kleinere gemeenten en over geestelijke verzorging in de eerste lijn. De eerste volgende synodevergadering is gepland op 4 en 12 juni.

Bergacker

GCBB

Op 24 februari heeft de algemeen secretaris het jaarlijkse gesprek gehad met een vertegenwoordiging van het Generale College voor de Behandeling van Beheerszaken, waarbij ook de secretaris van het Steunfonds aanwezig was. Er is onder andere gesproken over de regeling tijdelijke dienst predikanten (Ord. 3-18) en over de wijze van subsidieverstrekking met het oog op een predikantsplaats en over het functioneren van het beroepingswerk in hervormd-gereformeerde gemeenten. Zowel de Protestantse Kerk als de Gereformeerde Bond onderstreept met inachtneming van de identiteit het belang van onderlinge samenwerking tussen gemeenten. Voor hervormd-gereformeerde gemeenten is dit ook van belang, omdat er te weinig proponenten zijn in verhouding tot het aantal predikanten dat met emeritaat gaat.

Classicale vergaderingen

De algemeen secretaris heeft periodiek contact met verschillende classispredikanten, als de situatie van een gemeente of een predikant hiertoe aanleiding geeft.

Theologisch onderwijs

10. Commissie Theologie

De commissie Theologie heeft als taak te monitoren of er in Nederland voldoende plekken blijven waar jonge mensen in academisch, confessioneel en geestelijk opzicht adequaat geschoold worden voor een taak in Gods Koninkrijk, niet het minst als predikant. Ze voert daartoe gesprekken met onderwijsinstanties, volgt de ontwikkelingen, begeleidt onze hoogleraren en aio's voor zover gewenst en adviseert het hoofdbestuur inzake beleid. Dr. M. van

Ds. Van Lingen

Campen uit Ede is teruggetreden als lid en voorzitter van de commissie. Het hoofdbestuur dankt ds. Van Campen voor zijn jarenlange en intensieve betrokkenheid bij de theologische opleidingen. Ds. A. van Lingen uit Nieuw-Lekkerland is door het hoofdbestuur benoemd als lid van de commissie. Op dit moment maken prof. dr. F.A. van der Duijn Schouten, ds. A. van Lingen, ds. A.J. Mensink (voorzitter), prof. dr. M.J. Paul en P.J. Vergunst deel uit van de commissie. Prof. dr. H. van den Belt, directeur van het Cornelis Graafland Centrum, woont als adviseur de vergaderingen bij. Er vindt periodiek overleg plaats met de Protestantse Theologische Universiteit (PThU) over de Amsterdamse leerstoel van de Gereformeerde Bond. Bij zowel de VU als aan de PThU zijn onderwijsherzieningen gaande. Op 28 augustus heeft ds. A.J. Mensink een gesprek gehad met dr. C.P. Boele, lid van het College van Bestuur. Met hem is gesproken over de klassieke theologische paradigma's en de toerusting van studenten theologie als dienaar van het Woord. Op 9 april spraken ds. J.A.W. Verhoeven en P.J. Vergunst met hem. Op 2 oktober heeft de algemeen secretaris een gesprek gehad met prof. dr. P.M. Wisse, voorzitter van het projectteam 'Nieuw instellingsplan'. Hij heeft aandacht gevraagd voor het benoemen van docenten die de Bijbel als het gezaghebbende Woord van God zien en op grond daarvan onderwijs willen geven. Op 13 januari heeft er opnieuw een ontmoeting plaatsgevonden van prof. dr. P.M. Wisse in zijn hoedanigheid als voorzitter van het projectteam 'Strategie 2021-2027' en een delegatie van het hoofdbestuur, bestaande uit ds. Verhoeven, ds. J.J. ten Brinke, ds. W.J. Westland en P.J. Vergunst. Hier is onder andere gesproken over het primaat van de Schrift en de rol van de belijdenis en over de inhoud van de praktische theologie vanuit gereformeerde optiek. Op 21 april benoemde de synode van de Protestantse Kerk prof. dr. Wisse tot rector van de PThU. Met ingang van collegejaar 2021-2022 volgt hij prof. dr. M.M. Jansen op.

11. Cornelis Graafland Centrum

Aan de VU in Amsterdam geeft prof. dr. H. van den Belt leiding aan het Cornelis Graafland Centrum. Op 7 oktober hield dr. P.J. Verhagen de eerste Cornelis Graaflandlezing met als titel 'Het goede leven uitgedaagd. Over floreren vanuit multidisciplinaire optiek.' In verband met de coronamaatregelen was er een beperkte opkomst, maar toch kon deze eerste lezing in een fysieke bijeenkomst in de Grote Kerk in Hilversum gehouden worden. Tijdens die bijeenkomst werd de website cornelisgraafland-centrum.nl gepresenteerd. In de middag vergaderden de themagroepen over de voortgang van het

werk. Het academisch theologisch onderzoek is verdeeld over drie themavelden, elk onder leiding van een van de leden van de stuurgroep: 1. Gereformeerde hermeneutiek (prof. dr. M.J. Paul), 2. Profetie en profetische prediking (dr. C.M.A. van Ekris) en 3. Ecclesiologie en belijdende teksten (prof. dr. W.H.Th. Moehn). De stuurgroep bestaande uit de directeur, de coördinatoren van de themagroepen en dr. A. van der Knijff als secretaris vergaderde driemaal, waarvan eenmaal digitaal. Elk van de themagroepen werkt aan een concreet plan voor het onderzoek voor de komende jaren. Door de coronacrisis lopen deze plannen wel wat vertraging op. De 'Werkgroep fondsenwerving' is gestart met een wervingsactie voor 'Vrienden van het Cornelis Graafland Centrum'. De adviesraad bestaat – naast de leden van de Commissie Theologie – uit prof. dr. G. van den Brink, prof. dr. J. Hoek, prof. dr. A. Huijgen, prof. dr. T.M. Hofman, prof. dr. A. de Kock en dr. R.T. te Velde.

12. Hoogleraren

PThU Amsterdam

Prof. dr. W.H.Th. Moehn bezet inmiddels vijf jaar voor 0,4 fte de leerstoel Geschiedenis van het gereformeerd protestantisme, die gekoppeld is aan de vestiging Amsterdam van de Protestantse Theologische Universiteit. In de winter van 2020 heeft hij voor het vak Nederlandse Kerkgeschiedenis en Belijdenisgeschriften overzichtscolleges over de drie Formulieren van enigheid verzorgd. De laatste colleges konden niet meer in Amsterdam worden aangeboden, maar moesten online plaatsvinden. Hij heeft de beoordelingscommissie van het proefschrift van dr. B.H. Weegink voorgezeten. De verdediging van dit proefschrift was een van de weinige activiteiten die live in Groningen kon plaatsvinden. De promovendi Wouter Kroese en Sam Zwemer werken aan een wetenschappelijke uitgave van de formulieren uit de Gereformeerde Liturgie. Tijdens de coronacrisis heeft prof. Moehn meer werk kunnen verrichten met het oog op de uitgave van de werken van Guido de Brès. Daarnaast heeft hij een aantal studenten begeleid bij het schrijven van hun masterthesis. Ook dit jaar was hij als mentor betrokken bij de activiteiten van het dispuut Voetius en heeft hij tijdens een aantal digitale preekvergaderingen de eindkritiek verzorgd.

Rijksuniversiteit Groningen

Helaas hebben de gesprekken tussen de Rijksuniversiteit Groningen en het hoofdbestuur niet geleid tot een continuering van de leerstoel die prof. dr. H. van den Belt daar tot en met 2018 bezette. In 2020 bleek dat ons voornemen om een universitair

docent te benoemen, evenmin uitgevoerd kon worden. Het bestuur beraadt zich op andere mogelijkheden om de studenten theologie uit Groningen van dienst te zijn.

Vrije Universiteit Amsterdam

Prof. dr. H. van den Belt is voltijds hoogleraar Systematische theologie aan de Faculteit Religie en Theologie van de Vrije Universiteit (VU). De Gereformeerde Bond draagt de kosten van deze leerstoel voor vijftig procent. Naast zijn onderzoek – dat zich vooral concentreert op de leer van Gods voorzienigheid – en de begeleiding van een twaalfstal promovendi (vier in Groningen en acht in Amsterdam), heeft prof. Van den Belt het afgelopen jaar veel geïnvesteerd in het geven van onderwijs. In het tweede semester van 2019-2020 gaf hij samen met prof. dr. P.M. Wisse (PThU) inleidende colleges in de dogmatiek aan een groep van zeventien eerstejaarsstudenten. In het eerste semester van 2020-2021 verzorgde hij voor de Master van het Herman Bavinck Centrum een inleidend college ‘Introduction to Reformed and Evangelical Theology’, (met prof. dr. H.A. Bakker) en voor de joint bachelor het vak ‘Eucharistie en Reformatie’ (met prof. dr. P.M. Wisse). Daarnaast startte in het eerste semester van 2020-2021 de minor ‘A Christian Worldview?’ waarin hij de inleiding verzorgde ‘What is Reformed and Evangelical? Theological Traditions’ (met prof. dr. H.A. Bakker) en het afsluitende college ‘Pros and Cons of a Christian Worldview’. Zoals uit de titels blijkt worden de colleges – in verband met het internationale karakter van de opleidingen aan de VU – in het Engels aangeboden, al is het in de praktijk zo dat er in het Nederlands lesgegeven wordt als alle studenten Nederlands spreken. De studentenaantallen zijn – door de coronacrisis en doordat het om nieuwe vakken gaat – nog niet erg groot, maar er is wel de verwachting van enige groei in de nabije toekomst. Prof. Van den Belt is ook coördinator van de bacheloropleiding Theology aan de VU en voorzitter van de examencommissie van de bacheloropleiding Theologie van de VU en de PThU (joint degree).

13. Promovendi

Promoties

Op 25 november promoveerde ds. B.H. Weegink uit Katwijk aan de PThU te Groningen op het proefschrift *Nochtans mijn God. Leven, theologie en spiritualiteit van Aart Jan Theodorus Jonker*. Zijn promotoren waren onze emeritus hoogleraar prof. dr. J. Hoek en prof. dr. E. van 't Slot.

Op vrijdag 11 december promoveerde ds. Yme Horjus uit Barneveld aan de Theologische Universiteit te Kampen op de studie *Elkaar aanspreken. Een onderzoek naar het draagvlak voor tucht in de Unie van*

Baptistengemeenten in Nederland. Zijn promotoren waren prof. dr. H.A. Bakker en prof. dr. M. te Velde. We feliciteren de promovendi van harte met het behalen van de doctorsgraad.

Aio's

Sinds 2019 werken aan de PThU twee assistenten in opleiding aan het onderzoeksproject over de liturgische formulieren, dat onder andere onder leiding van prof. dr. W.H.Th. Moehn staat. De Gereformeerde Bond financiert vijftig procent van hun salaris. Het onderzoek van W.D. (Wouter) Kroese richt zich op een reconstructie van de ontstaansgeschiedenis (1566-1639) van het klassiek-gereformeerde doopformulier, met een focus op de veelheid van (verschillende) tekstedities, (kerkelijke) revisie en attestatie. S. (Sam) Zwemer doet in het kader van hetzelfde project onderzoek naar de ontstaansgeschiedenis en de bijbels-theologische onderbouwing van het klassiek-gereformeerde avondmaalsformulier. De titel van zijn onderzoek luidt ‘De functie van Bijbelgebruik in het gereformeerde avondmaalsformulier tegen de achtergrond van het gereformeerde geloofsonderwijs in de zestiende eeuw’.

14. Studenten Studieweek

Van 17 tot en met 20 augustus heeft in Mennorode in Elspeet de jaarlijkse studieweek voor theologiestudenten plaatsgevonden. Er waren 29 deelnemers, van wie negen voor de eerste keer. Het thema was ‘Verzoening: waar draait het om?’ Sinds het begin van de coronacrisis was dit de eerste openbare activiteit van de Gereformeerde Bond, opnieuw onder de ervaren leiding van ds. en mw. Floor, die voor de zevende keer leidinggaven aan deze studieweek. Ds. A.J. Mensink opende de conferentie, waarna dr. P. de Vries een lezing vanuit het Oude Testament verzorgde over de heilige God en de schuldige mens. Een lezing vanuit het Nieuwe Testament over verzoening door overwinning en verzoening door voldoening werd gehouden door ds. C.H. Hogendoorn. Ds. B.J.D. van Vreeswijk belichtte het thema vanuit Anselmus en het Christus Victoriemodel. De kerkhistorische lezing werd verzorgd door prof. dr. W.H.Th. Moehn, waarna prof. dr. M.J. Kater met de studenten doordacht over het in de preek aan de orde stellen van het thema ‘verzoening’, terwijl ds. J. Belder dit deed vanuit het gezichtspunt ‘pastoraat’. Prof. dr. H. van den Belt verzorgde het afsluitende encouragement. Ds. A. van der Stoep verzorgde ook dit jaar voor de eerstejaarsstudenten een lezing over ‘Roeping en studie’. Het hoofdbestuur biedt deze studieweek aan, zodat studenten vanuit gereformeerd perspectief op theologische vragen kunnen reflecteren en hoopt hen door de lezingen en persoonlijke contacten hierbij te helpen.

Ontmoetingsdag studenten

De jaarlijks in december geplande ontmoetingsdag met studenten in de theologie kon vanwege Covid-19 helaas geen doorgang vinden.

Theologische studentenverenigingen

Op 25 september vond het jaarlijkse gesprek plaats van het dagelijks bestuur met een afvaardiging van de besturen van Voetius (Amsterdam) en Bonifatius (Groningen). De studenten uit Groningen pleiten voor meer diepgang vanuit het gereformeerde gedachtegoed in het curriculum. Ze betreuren het dat de gesprekken met de universiteit niet leiden tot een nieuwe benoeming van een hoogleraar. Voetius organiseert regelmatig preekvergaderingen. De hoogleraren H. van den Belt, G. van den Brink en W.H.Th. Moehn zijn allen mentor.

Gesprekken met studenten

Mr. P.C. Knook en ds. P.H. van Trigt voerden de gesprekken met de studenten theologie die het hoofdbestuur vanuit het Studiefonds ondersteunt.

Ds. Liefing

CSFR

P.J. Vergunst onderhoudt het contact met het landelijke bestuur van de CSFR, een studentenvereniging gebaseerd op het reformatorische gedachtegoed. Op 9 december heeft hij een online vergadering bijgewoond waarin onder andere is nagedacht over thema's als geloofstwijfel, omgaan met diversiteit en de betekenis van de grondslag voor eerstejaars. Minder dan voorheen is een vereniging als de CSFR vanzelfsprekend voor hervormd-gereformeerde studenten.

15. THGB

De Stichting Theologische Hogeschool vanwege de Gereformeerde Bond 'Johannes Calvijn' (THGB) richt zich op ondersteuning van studenten theologie in Ede en verspreidt een digitale nieuwsbrief onder afgestudeerde hbo-theologen. Zie de website www.thgb.nl, ook voor bemiddeling en voor cursussen. De jaarlijkse ontmoeting met hbo-theologen kon door de coronamaatregelen dit keer niet doorgaan. Prof. dr. M.J. Paul is directeur-bestuurder. De directeur behartigt binnen de Commissie Theologie van de Gereformeerde Bond de belangen van de hbo-theologen.

16. CHE

Op 15 februari heeft de algemeen secretaris een kennismakingsgesprek gehad met dhr. J. Hol, sinds vorig jaar bestuurder van de Christelijke Hogeschool Ede. In het gesprek is verwoord dat het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond het belang van de CHE als een christelijke opleiding voor kerkelijk werkers en godsdienstleraren ziet, evenals voor

christenen die hun vak leren op het terrein van journalistiek, verpleegkunde e.a. Uitgesproken is dat we vanuit een positief-kritische betrokkenheid bereid zijn in dit contact te blijven investeren.

Toerusting en bemoediging

17. Commissie Toerusting

De commissie Toerusting van de Gereformeerde Bond rust ambtsdragers en gemeenteleden toe met het oog op de vele vragen die er op hen afkomen. Ook biedt ze ondersteuning bij de opbouw van de gemeente en de geloofsbeleving. Ze zorgt onder andere jaarlijks voor drie themabrochures bij *De Waarheidsvriend* en bereidt studiedagen voor. Daarnaast is op de website van de Gereformeerde Bond allerlei informatie te vinden over pastoraat, prediking, gemeenteopbouw, kerk, geloofsleer, en jongeren en de kerk. De commissie bestaat uit ds. H. Liefing (voorzitter), ds. M. Aangeenbrug, ds. P. Nobel, ds. M. van de Ruitenbeek, drs. P.J. Vergunst, drs. A.W. van Vugt en mw. T. van de Water-Luijk (secretaris).

18. Ambtsdragers en kerkelijk werkers

Ambtsdragersontmoetingen

We zijn dankbaar dat ook de jaarlijkse ambtsdragersontmoetingen doorgang konden vinden in de twaalf regio's. Deze contacten worden als waardevol ervaren. Het thema van de lezingen was: 'De prijs van onze vrijheid'. De prijs van die vrijheid is dat de mensen zich gebonden hebben aan de satan. De vrijheid door het geloof in Christus maakt ons echter echt waarlijk vrij. Ds. A.J. Mensink sprak in Noordhorn en Mastenbroek. Drs. P.J. Vergunst was in Zuilichem en Harderwijk. Dr. R.W. de Koeijer hield een lezing in Nieuw Tonge en Tholen. In Delft en Veenendaal voerde ds. J. Muller het woord. Ds. W.J. Westland sprak in Amstelveen en in zijn eigen woonplaats, Hardinxveld-Giessendam. Ds. H. Liefing ging naar Woerden en Rijssen.

Contio predikanten

Helaas kon ook de predikantencontio in januari geen doorgang vinden vanwege Covid-19 maatregelen.

Commissie Mennorode

De commissie Mennorode bereidt conferenties voor predikanten voor die gehouden worden in het gelijknamige onderkomen in Elspeet. Het zal niet lukken eerder dan in 2022 opnieuw een conferentie te beleggen. De conferentie wordt inhoudelijk voorbereid door dr. W.J. Dekker, dr. C.M.A. van Ekris (Areopagus), ds. P.H. van Trigt, ds. T. de Ridder en P.J. Vergunst.

Predikantenberaad noordelijke provincies

Op 24 november en op 13 april vonden in Noord-

horn de ontmoetingen plaats tussen de predikanten en voorgangers van de drie noordelijke provincies en de voorzitter en algemeen secretaris van de Gereformeerde Bond. Tijdens de eerste ontmoeting hield ds. M.G.M. Mudde een inleiding over 'Christocentrische prediking' en in april sprak ds. P.J. Vergunst over het thema 'Hoe moet het verder met de kerk?'

Voorlichter dhr. J. Peters was in november aanwezig om kennis te maken met de predikanten en gemeenten.

Preekkringen

Onder verantwoordelijkheid van het hoofdbestuur komen vier preekkringen regelmatig bijeen. Daar wordt onder leiding van een mentor met (overwegend jonge) predikanten nagedacht over aspecten van de prediking. Voor Noord-Nederland is ds. H.C. Marchand mentor en voor Noordeloos ds. L. Schaafsma. Prof. dr. F.G. Immink leidt de kring die in Nieuwerkerk aan den IJssel samenkomt en ds. A.W. van der Plas is mentor van de kring die zich richt op de Hoeksche Waard, Flakkee, West-Brabant en Zeeland. Op 19 november heeft een bezinnende bijeenkomst plaatsgevonden over de prediking met alle mentoren van de preekkringen, de docenten prof. dr. W.H.Th. Moehn en dr. T.T.J. Pleizier van de PThU, de bestuursleden ds. J.C. Schuurman en ds. P.H. van Trigt en de algemeen secretaris.

Predikanten in eerste gemeente

De voorzitter en algemeen secretaris bezoeken met regelmaat een predikant die in zijn eerste gemeente staat. Er is met hen onder andere gesproken over de eredienst, over het dienen van twee zelfstandige gemeenten, over het belang van studie, over vreugde en strijd in de dienst aan God maar ook over het leidinggeven aan een jonge, trouwe en groeiende gemeente, waarbij veel op de predikant neerkomt.

Emeritus predikanten

Het contact van hervormd-gereformeerde emeritus predikanten, predikantsvrouwen en -weduwen belegt tweemaal per jaar een bijeenkomst in Veenendaal. Vanwege Covid-19 hebben die dit jaar niet plaats kunnen vinden.

Steu fonds Predikantsgezinnen

De Stichting Steunfonds Predikantsgezinnen is er voor predikantsweduwen en -gezinnen van wie de man en vader in actieve dienst overleed. Ook wordt omgezien naar gescheiden predikantsvrouwen. Verder organiseert ze ontmoetingsdagen en adviseert ze kerkenraden. Het bestuur van de Stichting Steunfonds Predikantsgezinnen heeft zes leden: ds. A.A. Floor (die ons op 14 april ontvallen is), ds. M.A. Kuijt,

ds. M.B. Plette, M. Sonnenberg-Kroeze (voorzitter), mw. L. van de Wetering en dhr. H.D. de Wilde.

Persis

Het platform Persis richt zich op de positie van vrouwelijke kerkelijk werkers binnen de Gereformeerde Bond. Het biedt toerusting aan kerkenraden, kerkelijk werkers en gemeenteleden en is erop gericht deze groepen nauwer aan elkaar te verbinden. In het platform hebben zitting dr. M. van Campen, prof. dr. J. Hoek (adviseur), mw. J.H. Wijnberger-Hokke en mw. T. van de Water-Luijk.

19. Studiedagen

Studiedag Woudenberg

De op 25 november geplande studiedag in Woudenberg kon vanwege Covid-19 geen doorgang vinden. Als nieuwe datum is 24 november 2021 gereserveerd.

Bezinning

20. Actuele thema's

Jaarthema

Vanwege de herdenking van 75 jaar bevrijd Nederland was het jaarthema 'Bevrijd. Christen in Nederland'. Als jaarthema voor 2021 is gekozen voor 'Maar wie volharden zal...'

Werkgroep genderdysforie

In 2019 heeft prof. dr. J. Hoek een notitie geschreven over genderdysforie. Daaruit voortvloeiend heeft het hoofdbestuur een werkgroep samengesteld met betrekking tot dit vraagstuk om een antwoord te geven op de vraag op welke pastorale wijze de Gereformeerde Bond de gemeenten kan dienen. Deze werkgroep bestaat uit dr. P.J. Verhagen, prof. dr. J. Hoek, prof. dr. ir. H. Jochemsen, prof. dr. M.J. Kater, en namens het bestuur ds. P. Nobel en P.J. Vergunst. Binnen enkele weken hoopt de Gereformeerde Bond als een pastorale handreiking voor kerkenraden een brochure uit te brengen over dit complexe onderwerp.

Studiemorgen hermeneutiek

Op 14 oktober heeft het hoofdbestuur in Woudenberg zich gebogen over de hermeneutiek aan de hand van het boek *Lezen en laten lezen* van prof. dr. A. Huijgen, hoogleraar Systematische theologie in Apeldoorn. Dr. Huijgen verwoordde tijdens deze ontmoeting tegen welk front hij zijn boek geschreven had en welke winst hij hiermee voor ogen had, waarna hij door de bestuursleden kritisch bevestigd werd.

Vereniging

21. Leden en afdelingen

Voorlichting en werving

Dhr. J. Peters uit Zoetermeer is parttime voorlichter van de Gereformeerde Bond. Hij onderhoudt con-

Peters

tact met afdelingen en gemeenten. Op dit moment, nu veel bijeenkomsten worden gecancelld, is zijn werk niet altijd gemakkelijk. Toch probeert hij telkens kerkenraden te stimuleren en kansen te benutten die zich voordoen. Waar geen GB-afdelingen zijn, zijn in ongeveer 110 gemeenten contactpersonen actief als aanspreekpunt voor het werk van de Gereformeerde Bond. Samen met hen zorgt hij voor verspreiding van gratis exemplaren van *De Waarheidsvriend* en kennismakingsmappen.

Doelstelling en activiteiten van de Gereformeerde Bond worden op deze wijze steeds onder de aandacht gebracht, tot opbouw van de plaatselijke gemeente.

Intensieve samenwerking met het grondvlak door het houden van onder andere ledenwerfacties blijft nodig om nieuwe abonnees te werven om een natuurlijk verloop op te vangen. Op 31 december had de Gereformeerde Bond 7738 leden, maar inmiddels staat de teller weer op 7850.

Afdelingen

Regelmatig heeft de algemeen secretaris contact met regionale afdelingen. Vaak worden zorgen met hem gedeeld die in een regio spelen. In deze gesprekken komt regelmatig aan de orde dat ontwikkelingen vaak niet te keren zijn, maar de afdelingen gericht moeten blijven op het geheel van de gemeente en moeten focussen op het laten functioneren van het gereformeerd belijden. Dit jaar waren er geen fysieke contacten mogelijk.

Jaarvergadering

Vanwege beperkende overheidsmaatregelen is de jaarlijkse ledenvergadering niet gehouden in de maand mei maar op 24 augustus. Die kon alleen door leden bezocht worden na vooraf aangemeld te zijn. Voorzitter ds. A.J. Mensink hield zijn openingswoord over 'De gedoopte kerk' en ds. H. Liefding hield de lezing over het jaarthema "Toen bevrijd..., en nu dan?" In deze vergadering werden ds. J.J. ten Brinke en mr. P.C. Knook herkozen en werd dhr. L.P. de Wit gekozen als penningmeester in de plaats van dhr. A.H. Teeuwissen. Broeder Teeuwissen danken we voor zijn inbreng en nauwkeurige verslaglegging van de financiële zaken van de Gereformeerde Bond. Namens de synode voerde preses ds. M.C. Batenburg het woord. Hij riep de aanwezigen op om in de gebeden het bovenplaatselijke kerkenwerk te blijven gedenken.

22. Gemeenten

Preekbeurtenbureau

Dhr. A. van Lunteren uit Houten beheert het preekbeurtenbureau. Hij brengt kerkenraden die een voorganger zoeken in contact met predikanten of

proponenten die beschikbaar zijn om een preekbeurt te vervullen. Omdat dhr. Van Lunteren te kennen heeft gegeven om eind 2021 te willen stoppen, en omdat de Protestantse Kerk inmiddels een goed werkende online applicatie heeft ontwikkeld, heeft het bestuur besloten hiervoor geen nieuwe activiteiten te gaan ontwikkelen.

Steunfonds gemeenten

De Commissie Steunfonds onderhoudt contacten met gemeenten voor advisering op financieel vlak of voor andere ondersteuning. Door de coronamaatregelen kon de commissie minder fysieke bezoeken afleggen dan gebruikelijk. Tijdens momenten dat dit wel mogelijk was, werden nieuwe contacten gelegd. In dit coronajaar waren er verrassende ontwikkelingen in sommige gemeenten, met groei in de gemeenteopbouw en konden zelfs beroepen worden uitgebracht met een garantiesubsidie van de Gereformeerde Bond. Helaas zijn er ook zorgelijke ontwikkelingen, zoals vergrijzing van gemeenten. De commissie adviseert ook bij deze inkrimping, zodat er tijdsgeanticipeerd kan worden op deze nieuwe situatie en moeilijkheden bij beroepingswerk zo mogelijk worden voorkomen.

Er zijn meerdere gemeenten die naar meer samenwerking zoeken met andere hervormd-gereformeerde gemeenten in hun eigen regio. In één regio krijgt een deeltijdpredikant door subsidie extra tijd om verder onderzoek te doen naar samenwerking, zonder dat het pastoraat eronder hoeft te lijden.

Er is onder andere contact geweest met de gemeenten van Assen, Bilthoven, Bleiswijk, Epe, Ouddorp, Soest, Stavenisse en St. Annaland. Het hoofdbestuur hoopt dat de achterban dit belangrijke werk wil ondersteunen met financiële middelen en gebed. Op dit moment bestaat de commissie Steunfonds uit de leden ds. J.C. Schuurman (voorzitter), A. Wolswinkel (secretaris), J. Gelderblom, H. Palland en H. Veldhuis. Ds. Schuurman heeft de plaats van ds. H. Liefding ingenomen.

Externe contacten

23. Organisaties binnen de Protestantse Kerk

Zusterbonden

Vanwege Covid-19 heeft op 18 november een online meeting plaatsgevonden met de hervormd-gereformeerde zusterbonden in het zevenbondenberaad, waarin drs. Vergunst en de voorzitter namens de Gereformeerde Bond participeren. De andere bonden zijn de Hervormde Mannenbond, de Hervormde Vrouwenbond, de GZB, de IZB, de Zondagscholenbond en de HGJB. Er is onder andere gesproken over het initiatief #Daaromzijnwekerk van de HGJB, IZB en GZB, dat hopelijk de bezinning op gang kan brengen over hoe we kerk zijn. Ir. M.

van den Boogaart is per 1 september ds. J.P. Ouwehand opgevolgd als directeur van de GZB. Een op 17 maart gepland overleg kon vanwege coronamaatregelen geen doorgang vinden en is nu verschoven naar 3 juni. Dr. J. van der Knijff hoopt dan een inleiding te houden over de betekenis van de Psalmen voor het werk in de kerk. De algemeen secretaris overlegt elke twee maanden met de directeurs van HGJB, IZB en GZB.

24. Andere kerken en organisaties

Breed Beraad

Op 14 september heeft P.J. Vergunst in Woerden de jaarlijkse vergadering van het Breed Beraad Protestantse Kerken bijgewoond namens de Gereformeerde Bond. Hier is onder andere gesproken over een brief aan onderwijsminister Slob vanwege de werkwijze van de inspectie op scholen inzake seksualiteit en over kerkelijke bevoegdheden in relatie tot Covid-19 maatregelen.

COGG

Op 7 november heeft ds. J. Muller online de synode van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt toegesproken in zijn hoedanigheid als voorzitter van het Contactorgaan Gereformeerde Gezindte (COGG). In zijn toespraak heeft ds. Muller onder andere gesproken over de eenheid van kerken en het denken over een actuele belijdenis.

Ds. J.W. van Bart, ds. M. Krooneman, ds. J. Muller (voorzitter), ds. A.L. van Zwet en drs. P.J. Vergunst vertegenwoordigen de Gereformeerde Bond in het COGG-bestuur.

Deputaten Eenheid Gereformeerde Belijders CGK

Op 3 februari is er een ontmoeting geweest met de deputaten Eenheid van de gereformeerde belijders van de Christelijke Gereformeerde Kerken. Vertegenwoordigers van het hoofdbestuur waren ds. P.H. van Trig, ds. J. Muller en drs. P.J. Vergunst. De synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK) heeft het deputaatschap opnieuw het mandaat gegeven om het gesprek met de Gereformeerde Bond voort te zetten en elkaar te steunen. Er is onder andere een gezamenlijke brief opgesteld die op 15 april in de kerkbladen verscheen, gericht tot de kerkenraden, om elkaar juist in deze tijd te stimuleren tot ontmoetingen, zoals in een periodiek gebedsuur. Verder zal hermeneutiek voor komende vergaderingen geagendeerd worden, gericht op kerkelijke eenheid, waar ds. A.J. Mensink tijdens de synodevergadering over sprak.

Reformatische Omroep

Op 4 februari heeft de algemeen secretaris een gesprek gehad met de secretaris van de Refor-

matorische Omroep, dhr. P. Boele. Er is gesproken over de mogelijkheden van de omroep om het gedachtegoed van de Gereformeerde Bond onder de aandacht te brengen van een groter publiek.

Schuldbelijdenis aan het Joodse volk

Op 1 en 23 september hebben dr. A.A.A. Prosman en drs. P.J. Vergunst deelgenomen aan een overleg met vertegenwoordigers van de HHK, GG, GKV en CGK om te komen tot een schuldbelijdenis vanwege nalatigheid van de kerken in de Tweede Wereldoorlog. Dit heeft geresulteerd in een gezamenlijke schuldbelijdenis, die op 15 november in veel kerken is voorgelezen.

Christenen voor Israël

Op 26 augustus heeft de algemeen secretaris een gesprek gehad met de nieuwe directeur F. van Oordt en voorzitter ds. F.A.J. Heikoop van stichting Christenen voor Israël. Er is gesproken over het belang van een blijvende bezinning op Israël en over de wenselijkheid van een leerstoel 'Kerk en Israel'.

Pillar of Fire

Als gevolg van een brief van het hoofdbestuur aan de Raad van Kerken inzake Israël heeft op 3 juli de algemeen secretaris een gesprek gehad met de stichting Pillar of Fire. Deze stichting is opgericht om Israël in woord en daad te zegenen. Met hen is onder andere gesproken over de diverse schuldverklaringen.

Naar aanleiding van deze gesprekken stelt het hoofdbestuur vast dat een blijvende bezinning op Israël noodzakelijk is en dat dit te weinig gebeurt. Blijvende agendering is hierbij geboden.

25. Buitenland

Oost-Europa

Vanwege de Gereformeerde Bond participeren ds. J.C. Breugem, dr. ir. J. van der Graaf en onze algemeen secretaris in de commissie Mátraháza, waarvan de naam verwijst naar een conferentiecentrum in Hongarije. Deze commissie, waarin ook de stichting Hulp Oost-Europa (HOE) participeert, organiseert conferenties voor en ontmoetingen tussen Nederlandse en Hongaarse predikanten. Vanwege coronamaatregelen kon de voor juni geplande conferentie niet doorgaan.

Frankrijk

Het hoofdbestuur weet zich betrokken bij de theologische faculteit Jean Calvin in Aix-en-Provence, bij de kwetsbare positie van orthodoxe christenen in Frankrijk. De faculteit biedt een aanvulling op of

Ds. Breugem

verdieping van de theologische opleiding die studenten elders in de wereld hebben gevolgd. Er is online een bacheloropleiding theologie te volgen. Op dit moment wordt aan de faculteit gewerkt aan de vertaling van de Nederlandse Geloofsbelijdenis naar het Frans en de uitgave daarvan.

Ook weet het hoofdbestuur zich betrokken bij het platform 'Frans beraad'. Dit is een informeel platform van organisaties en personen die in of ten dienste van de kerk in Frankrijk of in Franstalige delen van de wereld werkzaam zijn.

Indonesië

Het hoofdbestuur heeft besloten om in de komende vier jaar het project van de GZB in Indonesië, 'Heidelbergsche Catechismus', te steunen. In deze tijd zal ds. L.J. Vogelaar, in 2018 door de GZB uitgezonden naar Indonesië, preekschetsen schrijven en interactief trainingsmateriaal ontwikkelen waarmee ambtsdragers en jongvolwassenen kunnen worden toegerust omtrent de catechismus. Ook wil ds. Vogelaar de Psalmen laten verinnerlijken in het leven van de gemeenten daar.

Duitsland

In december heeft het hoofdbestuur een brief verstuurd naar de kerkenraad van de Sint-Martini-gemeente in Bremen om steun uit te spreken aan de kerkenraad vanwege de schorsing van hun predikant, ds. Olaf Latzel.

26. Onderwijs

Werkgroep Christelijk onderwijs

Binnen de Gereformeerde Bond is een werkgroep actief die nadenkt over mogelijkheden om de betekenis van het christelijk onderwijs levend te houden. De werkgroep bestaat uit dhr. A. van den Berkt, dhr. H. Jonker, dhr. A.A. Korevaar en drs. P.J. Vergunst.

Vereniging Gereformeerd Schoolonderwijs (VGS)

Vanwege coronamaatregelen kon de jaarlijkse vergadering met vertegenwoordigers van reformatorische kerken, scholen en bonden niet plaatsvinden.

27. Zorg

Eleos

Ds. P. Nobel en P.J. Vergunst vertegenwoordigen het hoofdbestuur in het halfjaarlijkse overleg van Eleos met de kerken uit de achterban. Op 19 november is in een online vergadering doorgeproken over het strategisch beleid voor de jaren 2021 t/m 2024 en over de overname van zorgorganisatie 't Zuider Stee B.V. in Noord-Nederland, waarbij 't Zuider Stee als apart label en separate juridische entiteit wordt gepositioneerd onder Stichting Eleos.

Op 22 april is er gesproken over de zondagsinvulling in de kliniek 'de fontein' en over de toerusting van ambtsdragers inzake psychische problematiek.

Personalia

28. Overleden

Wij vermelden de namen van predikanten die ons dit jaar ontvielen door de dood. Zij hebben hun werk gedaan in afhankelijkheid van de Heere, Die zelf zorgt voor vrucht op de arbeid van Zijn dienst-knechten.

ds. Wouter van Laar, 72 jaar;
ds. Hendrik Antonie van de Pol, 80 jaar;
ds. Willem Christiaan Hovius, 86 jaar;
ds. Dirk Cornelis van Wijnen, 93 jaar;
ds. Goris Voordijk, 85 jaar;
ds. Willem Westland, 72 jaar;
ds. Piet Hein de Ruyter, 99 jaar;
prof. dr. Willem Balke, 87 jaar;
ds. Hendrik Jongerden, 90 jaar;
ds. Cornelis van Duijn, 60 jaar;
ds. Alberthus Adrianus Floor, 65 jaar;
ds. Roelof Hermannus Kieskamp, 85 jaar.

29. Met emeritaat

Ook dit jaar namen er dominees uit onze kring afscheid als dienstdoend predikant. We wensen hun gezondheid en kracht om zich voor de kerk van Christus te kunnen blijven inzetten. We noemen de volgende predikanten, aangeduid met de laatste gemeente of instelling waar zij hebben gediend:

ds. P.J. Krijgsman, Benthuizen;
ds. J. van het Goor, Rijssen;
ds. W. van den Born, Ermelo;
ds. C. van de Worp, Wezep;
ds. A. Jonker, Putten;
ds. P. de Jager, Wilsum;
ds. C.D. Zonnenberg, Ochten;
ds. P.J. den Admirant, Apeldoorn;
ds. J.C. Schuurman, Capelle aan den IJssel;
ds. J. de Jong, Sommelsdijk (verpleeghuispredikant);
ds. W. Poldervaart, Huizen (GZB);
ds. L.W. Smelt, Voorthuizen;
ds. G.J. Wolters, Almkerk;
ds. G. Wassinkmaat, Gameren;
ds. F.J.K. van Santen, Kampen.

30. Nieuwe lichte

Een aantal proponenten heeft een beroep aangenomen. Hun eerste bevestiging in het ambt van predikant had al plaats of dit gebeurt binnenkort. We bidden om Gods zegen op hun arbeid. Het betreft de volgende broeders:

prop. B. Visser, Woerden;
prop. G.R. Mauritz, Randwijk;
prop. T.J. Lucas, Vriezenveen (wba);

prop. C. van der Knijff, Beirut (GZB, Libanon);
prop. E. Meijer, Werkhoven;
prop. A.C. Borsje, Zwartebroek-Terschuur;
prop. M. de Jager, Dwingeloo (geref.);
prop. N.H. de Graaf, Den Ham;
prop. R.J.F. Lock, Naaldwijk (geest. verzorger Careyn);
prop. A. van Dalen, Lopikerkapel;
prop. H.B. van der Knijff, Wilsum;
prop. M. van Heijningen, Alblisserdam.

31. Afsluiting

Het afgelopen jaar was in veel opzichten een enerwend jaar. Zeker voor de medewerkers, die vaak van uit huis moesten werken en activiteiten moesten voorbereiden. Activiteiten die vervolgens ook maar zo afgelast moesten worden vanwege overheidsmaatregelen. Over deprimerend gesproken. Als hun werkgever spreekt het hoofdbestuur dankbaarheid en waardering uit voor de flexibiliteit waarmee de werknemers elke dag weer hun werkzaamheden hebben opgepakt en uitgevoerd, de ene keer thuis, de andere keer op kantoor of universiteit. Ook waardering voor de voorlichter en acquisiteur, die op een creatieve wijze toch hun werk probeerden te doen en

nieuwe adverteerders en leden probeerden te werven. Hartelijk dank. Ook dank aan de vele personen, die als vrijwilligers hun tijd en inzet beschikbaar stelden voor het werk van de Gereformeerde Bond. Of het nu de vele scribenten betreft, de leiding van een studieweek of de leden van werkgroepen en commissies, het bestuur is ook u dankbaar voor uw bijdrage en uw betrokkenheid. Zonder u kunnen we deze activiteiten allemaal niet organiseren. Terwijl ik dit schrijf, moest ik denken aan de derde belijdenisvraag van de Protestantse Kerk, waarbij we beloven dat we met de ons geschonken gaven zullen meewerken aan de opbouw van de gemeente van Christus? Wat is het mooi als u dit werk mag doen in navolging van deze belofte. Meewerken in Gods Koninkrijk. Volharden tot... ja, tot het einde. Want Gods Koninkrijk komt!

Het meest spreken we onze dank uit aan de HEERE, we zijn Hém dankbaar voor alle gaven en middelen die Hij ons geeft en mensen die Hij op ons pad brengt. We stellen ons vertrouwen op God, maar weten ons met Paulus vertroost door u als medewerkers. De grote betrokkenheid van de leden en uw voorbede wordt gevoeld en gewaardeerd. ■

A. Zwerus
uit Emst is secretaris
van het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond.

.....